

מכון מניטו

כי פציון - פרשת בחוקותי

הרב יהודא לאון אשכנזי (מניטו)

תרגום ועריכה מצרפתית: אליעזר שרקי

צוות עריכה לשונית והגהה לפרשות: אלישבע שרקי, בלה בל אנג', ואיתי קולין

"אם-בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם אִתָּם... וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם.. וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבוּלָה... וְאָכַלְתֶּם לֶחֱמֶכֶם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׂבַּתֶּם לְבָשָׁח בְּאֶרְצְכֶם... וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בְּאֶרֶץ... וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם (ויקרא, כו, א-ו, יב)

מפוכחת של כללי המשחק. וכאן, שוב, טמון עיקר המסר של התורה: בסופו של דבר, מה שיקבע אם העולם ילך לקראת שלום והרמוניה בין האדם לאדם ובין האדם לטבע, או להיפך, לקראת גורל מקרי ושרירותי, איננו תלוי רק בכוונה טובה או במשאלות הלב. התוצאה תיקבע על ידי מאמץ עילאי, יומיומי, לקראת מימושם של אידיאלים אלה במציאות.

המסר הזה הובהר לנו כבר בפסוק הראשון של הפרשה: **אם-בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, וְעָשִׂיתֶם אִתָּם...**

הדרך שה' מתווה לנו היא בעצם "דרכו שלו" בעולמו. "חוקותיי, מצוותיי": אלה לא רק "החוקים והמצוות שאני מצווה אתכם עליהם. אלה הם החוקים והמצוות שלי, שאני מתנהל על פיהם", ואשר מגלים את התבנית הפנימית של הבריאה.

זאת מגלה לנו הפסוק: **וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם.**

וכדברי רש"י שם: **"אֲטִיל עִמָּכֶם בְּגֶן עֵדֶן כְּאֶחָד מִכֶּם, וְלֹא תִהְיוּ מְדַעְעִים מִמֶּנִּי."**

הערה פשוטה זו של רש"י מאפשרת לנו הצצה אל מה שהתורה מייעדת לנו: קרבה בלתי נתפסת עם האין סוף, הנותנת משמעות וטעם לחיים.

אכן, ההבטחות תואמות את המאמץ המתבקש: **עולם "סוף סוף נורמלי" איננו חלום של ילדים, הוא עולם העונה על ציפיותיו של הקב"ה עצמו.**

פרשת בחוקותי, החותמת את ספר ויקרא, פותחת בברכות שיתגשמו בעקבות יישום התוכנית המתוארת לאורך כל הספר: **קיום הקדושה במציאות.**

בפעם הראשונה - והיחידה - בתולדות האדם, נגלתה לו תבניתה של היש המושלם כדגם של דרך חיים. וכאן מתחיל גלגולו של אתגר מופלא: להוכיח ש"עולם נורמלי" הוא אפשרי. עולם שבו הגשם יורד בעיתו, הארץ נותנת את יבולה, הביקוש אחר המזון אינו גורם לאלומות, ושלוש שורות בעיר ובכפר. זה עולם שילדים חולמים עליו, אף כי שום תרבות בהיסטוריה, כך נראה, לא הצליחה עד כה להגשימו.

מכל התכניות האוטופיות שהאדם העלה אי פעם בדמיונו, האוטופיה שהתורה מציגה כאן נשמעת לכאורה כצנועה ביותר, ובכל זאת היא נראית כקשה ביותר להשגה. זו תעלומה, ועליה דנים הפסוקים שבפרשה.

תעלומה זו עומדת ביסוד מבוכתו של האדם המנסה להתבונן ביושר על תנאי הקיום האנושי: כיצד להבין שמול כל הנסיונות לשנות לטובה את המציאות, העולם והאירועים נראים כמגיבים בשיטתיות בצורה שרירותית ועיוורת? מבוכה זו הולידה במהלך תולדות התרבויות האנושיות שתי תגובות מנוגדות:

מצד אחד, ייאוש ופסימיות עקב ריבוי הכישלונות החוזרים ונשנים, וזה יכול להגיע עד לתפיסת עולם טראגית, המובילה בסופו של דבר לאלומות.

ומצד שני: האופטימיות, כזו הצומחת כל פעם מחדש מול תינוק שנולד, כזו המלווה את התקווה שבציפייה לעולם הראוי לאדם. זוהי דרכה של התורה, ואלהה אנו נקראים.

אולם, וזה עצם העניין, אסור שאופטימיות זו תסתיים באמירה אוטופית גרידא. היא חייבת להתלוות בהכרה